

стійкості та психологічної активності під час слухання. Врахування зазначених чинників дозволяє розвинути вміння аудіювання різних видів аудіотекстів та метакогнітивні вміння, що створюють впевненість у студентів при виконанні аудитивних вправ та дозволяють подолати психологічні бар'єри при аудіюванні.

Література

1. Агеева Н. В. Стратегии преодоления студентами психологических барьеров при аудировании иноязычной речи : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. псих. наук : спец. 19.00.07. "Педагогическая психология" / Н. В. Агеева – Курск, 2009. – 22 с.

2. Чаплина Е. И. Стратегии преодоления психологических барьеров у студентов при изучении иностранного языка: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. псих. наук : спец. 19.00.07. "Педагогическая психология" / Е. И. Чаплина – Курск, 2006. – 23 с.

Шилінська Інна Феодосіївна,

Тернопільський національний економічний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ

Сформованість професійно-мовленнєвих умінь і навичок з іноземної мови у ІТ-фахівців є одним із провідних факторів, що забезпечують успішність вирішення професійних завдань на сучасному етапі розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Співробітництво з іноземними партнерами і робота над спільними науковими проектами потребує відповідного рівня володіння іноземною мовою, зокрема, англійською.

Основою розвитку означених умінь і навичок студентів є теоретичні знання граматичних та лексичних норм іноземної мови. Утім, досить часто студенти, володіючи необхідним обсягом фахового лексикону, не можуть оперувати смисловою інформацією у процесі професійно-зорієнтованої комунікації під час породження та інтерпретації текстів фахового знання. Можливість діалогу та смислового взаєморозуміння з іноземними партнерами та клієнтами ускладнюється, зменшується ефективність вирішення завдань професійної діяльності.

Отож, вважаємо, що студенти повинні оволодіти уміннями та навичками *творчого* використання отриманих знань з іноземної мови у процесі навчально-пізнавальної мовленнєвої діяльності. Розвиток означених умінь відбувається під час виконання творчих завдань, які передбачають необхідність визначення смислового значення слова у текстах фахової тематики на основі осмисленості алгоритму смислоутворення як певної послідовності інтелектуальних дій, а саме: фізичне сприйняття слова (повідомлення) → розуміння прямого, предметного значення → співвіднесення його з контекстом → розуміння

сміслового значення → співвіднесення з уже існуючим фондом знань суб'єкта мовлення → інтелектуально-емоційне усвідомлення смислу слова (повідомлення), а також інтенцій адресанта.

Подібним чином відбувається розуміння студентами смислу фахового тексту. Цей процес передбачає: аналіз, узагальнення, смислово інтерпретацію, розуміння і зводиться до такої послідовності дій:

1) виокремлення в тексті основних ідей, ключових слів, фраз, які допомагають визначити цілісний смисл тексту;

2) редукування змісту тексту до коротких і суттєвих логічних тверджень;

3) визначення в кожному твердженні центрального за смислом поняття, встановлення асоціацій між цими поняттями;

4) відстеження смислової логічної послідовності текстових ідей у процесі тлумачення фахового тексту та вибудова єдиного смислу.

Визначивши смислове значення слова чи смисловий зміст фахового тексту, студенти можуть диференціювати, конструювати та трансформувати мовні одиниці, тим самим створюючи власні висловлювання (тексти).

Отже, основним видом роботи, що сприяє ефективному формуванню професійно-мовленнєвих умінь і навичок студентів, вважаємо роботу з текстами фахової тематики з використанням інноваційних методів та технологій, а саме: *методу INSERT (Interactive Noting System Effective Reading and Thinking)*, *методу «SQ3R» (Survey, Question, Read, Recall, Review)*, *особистісно-зорієнтованої технології розвитку критичного мислення через читання і письмо (РКМЧП)*.

Особистісно-зорієнтована технологія *РКМЧП* [2], ґрунтується на закономірностях мисленнєвої діяльності людини. В основі цієї технології знаходиться дидактична закономірність – «виклик – осмислення – рефлексія». На етапі виклику (evocation) ставимо завдання актуалізувати та узагальнити рівень сформованості професійного лексикону студентів, викликати інтерес до подальшого його розширення. На цьому етапі студенти намагаються цілеспрямовано висловити свою думку, усвідомлюють необхідність розширення своїх лексичних знань та розвитку мовленнєвих умінь для передачі смислу фахового знання. На етапі осмислення (realization of meaning) здійснюється основна робота студентів із текстом – оволодіння новим змістом та його осмислення на основі набутих лексико-граматичних знань, співвіднесення з уже існуючими знаннями, здійснюється критичний і порівняльний аналіз смислової інформації та її синтез. Третій етап – рефлексія (reflection) передбачає систематизацію нової інформації, а також збагачення професійного лексикону майбутніх ІТ-фахівців новими лексичними одиницями. На цьому етапі використовуємо метод роботи з інформаційними текстами *INSERT* [5], який розшифровується як *самоактивізуюча системна розмітка для ефективного читання і осмислення*. У процесі роботи над текстом, студенти визначають ключові слова та їх смислове значення, аналізуючи свій особистий досвід, наприклад, «V» я це знав, «+» нове для мене, «-» я думав по-іншому, «?» цікаво, незрозуміло, потрібно розібратися.

Метод роботи з текстом «SQ3R» [4] ґрунтується на такому алгоритмі дій: Survey (огляд) – швидкий перегляд усього тексту, виокремлення ключових слів з метою отримання загального уявлення про зміст і структуру тексту; Question (питання) – на основі поставлених запитань студенти визначають смисловий зміст тексту; Read (читання), Recall (повторення), Review (висновок, резюме) – студенти ще раз читають текст, здійснюють його смислову інтерпретацію, усвідомлюють цінність нового знання.

Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що у процесі роботи з фаховими текстами з метою формування професійно-мовленнєвих умінь з іноземної мови відбувається розширення і осмислення фахового знання студентів, розвиток навичок смислоутворення та смислоутворювальних умінь, необхідних для створення мовленнєвих висловлювань, що забезпечують можливість здійснення ефективної професійно-зорієнтованої мовленнєвої діяльності.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : Підруч. / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
2. Стіл Дж. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів» / Дж. Стіл, К. Мередіт, Ч. Темпл. – К. : Міленіум, 2001. – 162 с.
3. Шилінська І. Ф. Формування культури професійного мовлення майбутніх фахівців економічного профілю в процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Шилінська І. Ф. – Тернопіль, 2012. – 218 с.
4. Robinson F. P. The Effective Study / Francis Pleasant Robinson. – 4-th Edition. – New York: Harper and Row, 1970. – 161 p.
5. Vaughn J., Estes T. Reading and Reasoning beyond the Primary Grades / J. Vaughn, T. Estes. – Boston: Allyn and Bacon, 1986. – 124 p.

*Штохман Лілія Миколаївна,
Тернопільський національний економічний університет*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ ДІЛОВОЇ МОВИ ДЛЯ ДІЛОВИХ ЛЮДЕЙ

На сучасному етапі практично всі професії пов'язані з англійською мовою. Відомо, що багато іноземних компаній інвестують в нашу країну, тим самим забезпечуючи робочі місця. Однак, головною умовою для того, щоб працювати з ними, є знання англійської мови. Нерідко саме це є перешкодою для вітчизняних спеціалістів у реалізації їх потенціалу. Потенційний ринок робочих місць зростає із великою швидкістю, а багато центрів іноземних мов пропонують освітні послуги із викладання предмету «Ділова англійська мова» не лише для студентів, але й для спеціалістів, які відчують високу мотивацію